

بیست و هفت

27th Tehran
International
Book Fair

نشریه اطلاع رسانی
بیست و هفتمین
نمایشگاه بین‌المللی
کتاب تهران

تو دیگه آزادی!

عموی من، عمو یونس، نجار است. کنج مغازه، زیر نور طاقی، می‌دانی شبیه کیست؟ نگاهش که می‌کنم شکل پیرمرد قصه آن آدمک چوبی است. مو نمی‌زند با پدر ژپتو. عمو یونس یک عالمه چوب دارد. یک کشتی ساخته شبیه کشتی نوح(ع)؛ داخل کشتی یک عالمه حیوانات دارد. بچه که بودم پرسیدم: «یونس یعنی چی عمو؟» و دیدم هفته بعد کتابی خریده برایم که داستان پیامبران است. ورق می‌زدیم و تصویر یونس(ع) را می‌دیدم که تنها مانده در شکم نهنگ. چرا غصه می‌خورد؟ می‌خواندم ببینم چرا غصه‌دار است. بعد می‌رفتم مغازه عمو یونس، با ذوق یکی یکی ماجراهای کتاب را برایش می‌گفتم. ابراهیم(ع) را می‌گفتم که مانده در آتش. موسی(ع) را با ییضا و ماجرای حضرت مریم(س) زیر درخت خرما. عمو یونس همه را می‌دانست اما گوش می‌کرد و قصه‌های من که تمام می‌شد، ناگهان می‌دیدم در تمام این مدت مشغول کار بوده. ناگهان می‌دیدم از شاخه سخت درخت، شمایی تراشیده و جلو رویم گذاشته. دهانم باز می‌ماند. می‌پرسیدم چطور اینقدر خوب می‌تراشد؟ می‌گفت کاری نمی‌کند؛ کار او فقط آزاد کردن اشیاء است. یک تکه چوب می‌داد دستم و می‌گفت: «ببین!» من همه جای چوب را به دقت می‌دیدم اما غیر از یک تکه چوب چه می‌توانستم ببینم؟! عمو یونس آن را می‌گرفت دستش، لمس می‌کرد، بو می‌کشید. زبان چوب‌ها، زبان درخت را می‌دانست. چوب را دست به دست می‌کرد، بنا می‌کرد به تراشیدن. مثل اینکه ساز دست گرفته باشد، شروع می‌کرد زخمه زدن؛ انگار کن نواختن. می‌گفت دلسوز تر از ژپتو برای آدمک کسی هست؟ می‌پرسیدم: «ژپتو؟» و می‌دیدم که هفته بعد یک کتاب برایم خریده آورده به نام «ماجرای آدمک چوبی؛ پینوکیو». می‌رفتم می‌خواندم و هفته بعد، بعد از تعریف کردن داستان برای عمو، می‌دیدم دوباره چوب در دست دارد و با گوشه چشم رو به من می‌گوید اینقدر باید تراش بدهیم که آزاد شود شیء داخل چوب. اینقدر باید کار کرد که بیرون بیاید از دل چوب. کتاب را می‌گذاشتم زمین، چاقو را دست می‌گرفتم. نه می‌توانستم فرز و سبک بتراشم، نه سفت و سنگین. حق داشتم. کار عمو را، عمو بلد بود. هر چند که تازگی‌ها کافه‌نشین شده (خودش می‌گوید خاکستر نشین) اما کارش را دوست دارد. کافه راه انداخته به اسم «کافه سلامت»؛ هم کتاب می‌فروشد هم شربت‌های گیاهی و دم‌نوش و چای نبات. عمو یونس خیلی چیزها می‌داند؛ مثل کتاب خواندن، مثل چوب تراشیدن، مثل مجسمه ساختن. او به انواع برگ و ورق، به انواع گل آگاه است. می‌پرسم: «گلاس» نداری عمو؟» می‌گوید دارد اما دم‌نوش گیاهی چیز دیگری است. می‌رود پشت دکل، قل‌قل راه می‌اندازد و چند دقیقه بعد دم‌نوش می‌آورد کنار میز. می‌گویم: «دمت گرم!» و بخار دم‌نوش را دنبال می‌کنم که می‌رود به هوا... عمو را می‌بینم دوباره تکه چوبی دیگر دستش گرفته. به زبان خودش می‌پرسم چه می‌خواهد آزاد کند این بار از درون چوب؟ می‌گوید صبر داشته باشم. هفته بعد که می‌آیم می‌بینم گنجشکی ساخته. می‌بینم یک پرند بیرون کشیده از دل چوب. عمو یونس لیخن‌زنان می‌گوید: «آزاد شد!»

نمایشگاه و نقشه‌های جدید سول یونان برای آینده

عاشق فست فودهای نمایشگاه کتابم!

رسول یونان این روزها نامی آشنا برای اهالی ادبیات و کتابخوانان است؛ شاعر، فیلمنامه‌نویس، نمایشنامه‌نویس، ترانه‌سرا، مترجم و بازیگری که عاشق شطرنج هم هست. وبلاگ هم می‌نویسد. وقتی با او حرف می‌زنی دو چیز توجهات را جلب می‌کند: لهجه آذری و طنازی. یونان را در غرفه نشر مشکی که بر خی از آثارش را منتشر کرده است، یافتیم و با او به گفت‌وگو نشستیم. پس از پایان گفت‌وگو هم قبول کرد عکاسان چند عکس جذاب از ژست‌هایش بگیرد.

■ ■ ■

خیلی‌ها بحران مخاطب به خصوص در حوزه شعر را مطرح می‌کنند و به نظر می‌رسد این موضوع بسیار جدی است. با این حال آثار برخی شاعران از جمله شما بسیار پر مخاطب است. همین حالا مخاطبان تان نمی‌گذاشتند ما گفت‌وگو را شروع کنیم. شما چه طور فکر می‌کنید؟

من فکر نمی‌کنم. من فقط می‌گویم کمی شانس آوردم. اینکه می‌گویند مخاطب کم است، درست است چون کتاب در ایران تیراژ غم‌انگیزی دارد. من جزو پرفروش‌ها هستم، ولی کتابم طی سه سال به چاپ پنجم می‌رسد، یعنی پنج هزار نسخه. من به این نمی‌گویم پر مخاطب بودن. کتاب موراکی در ژاپن در عرض یک هفته، یک میلیون نسخه فروش کرد. اما در

اینجا تیراژمان کم است و باید سعی کنیم این وضعیت را تغییر دهیم.

تا جایی که می‌دانم به خیلی از حوزه‌ها وارد شده‌اید و گونه‌های مختلف خلق اثر هنری را تجربه کرده‌اید. از شعر و مینی‌مال گرفته تا رمان و حتی فیلمنامه. فکر می‌کنید تبحر تان بیشتر در کدام حوزه است؟

تبحر من در نوشتن است. این نژاد پرستی است که بگویم شعر بهتر

است یا داستان یا اینکه برای اشعار و داستان‌ها، گونه‌های مختلفی تعریف و اسم‌گذاری کنیم. نباید تن به یک تعریف ثابت بدهیم. این توصیه پسامدرنیسم به ماست: تن به یک تعریف ثابت دادن یعنی مردن.

■ اگر بخواهید از میان اشعار منتشر شده کتابی را به مخاطبان پیشنهاد کنید، از میان آثار کلاسیک گزینه‌ای را مطرح می‌کنید یا آثار معاصر؟

برایم فرقی ندارد، من متعصب نیستم. نظر من را بخواهید، آخرین گزیده شعر احمد رضا احمدی را پیشنهاد می‌دهم.

■ ظاهراً خوب هم تفریح می‌کنید. چه طور وقت می‌کنید با این حجم نوشتن به کافه گردی و شطرنج بازی هم برسید؟ نویسنده‌گان مادر قیاس با نویسندگان جهانی خیلی کم دارند. نویسندگان جهانی بسیار بیشتر می‌نویسند. راستش من خیلی نمی‌نویسم.

■ دیگر به چه حوزه‌هایی می‌خواهید بپردازید؟

امسال برایم سال سینماست. چند کار کوتاه ساختم و می‌خواهم به زودی کار سینمایی بلندی هم بسازم. این

کار را دوست دارم. علاوه بر اینها قبلاً گفته‌ام و هنوز بر این نظر هستم که خیلی دوست دارم موسیقی رپ بخوانم و یک روز حتماً این کار را می‌کنم!

■ نمایشگاه کتاب به نظر شما چه جور جایی است؟ آن را چه طور می‌بینید؟

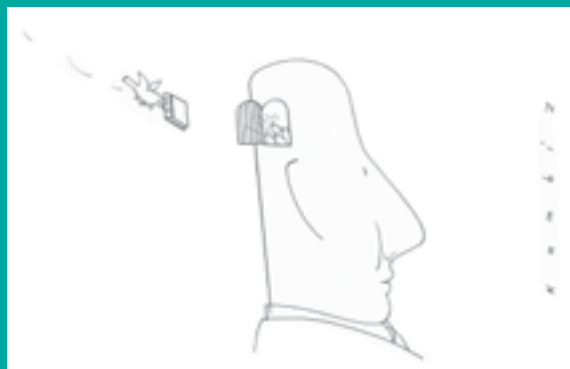
من کار ناوال هاو فستیوال‌ها را دوست دارم. نمایشگاه را هم طبیعتاً دوست دارم. فست‌فود هم خیلی دوست دارم و اینجا پر از فست‌فود فروشی است. باید فست‌فودها را بیشتر کنند، فست‌فود خیلی عالی است!

■ بیرون از نمایشگاه دوست دارید در کافه یا یک پاتوق با علاقه‌مندان تان دیدار داشته باشید؟

نه، از این ملاقات‌ها خیلی خوشم نمی‌آید. دوستان صمیمی من آدم‌های عادی هستند.

■ اگر مثل قهرمان فیلم «دور افتاده» روزی بخواهید کاملاً خودخواسته به جزیره تنهایی تان سفر کنید و قرار باشد صرفاً چند چیز همراه خود ببرید، چه کتاب‌هایی برای همراه بردن انتخاب می‌کنید؟

کتاب با خودم نمی‌برم. شطرنج می‌برم تا تکنیک‌های مختلف را در تنهایی تمرین کنم.

■ طرح: کامبیز درم بخش | اختصاصی «بیست و هفت»

باقر عاقلی

کارش کند و کاو در گذشته‌ها بود؛ آثار او در حوزه تاریخ‌شناسی و تاریخ‌نگاری خاصه درباره تاریخ معاصر، از کتاب‌های مرجع این حوزه به شمار می‌آیند. صحبت از باقر عاقلی است، متولد سال ۱۳۰۸، قزوین، فرزند حجت‌الاسلام حاج شیخ محمد فقیه، از روحانیان و مجتهدان این شهر. پس از اینکه دوران ابتدایی خود را در قزوین به اتمام رساند، به تهران آمد و تحصیلاتش را در مدرسه دارالفنون آغاز کرد.

دانش آموخته رشته حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، دکترای خود را در رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق دانشگاه تهران گرفت و پس از آن دکترای تاریخ از دانشگاه میشیگان آمریکا دریافت کرد.

این پژوهشگر حوزه تاریخ از سال ۱۳۲۸ در مطبوعات و روزنامه‌های کشور نیز قلم می‌زد. تدریس در مدرسه عالی بازرگانی، دانشگاه تربیت معلم و حضور در اداره حقوقی بانک ملی از جمله فعالیت‌های وی به شمار می‌آید. تأسیس کتابخانه وزارت خارجه نیز از دیگر فعالیت‌های ارجمند اوست. این کتابخانه خاطرات خوشی از تجربه و تخصص زنده‌یاد عاقلی در زمینه‌شناسایی کتاب‌های معتبر و مهم دارد، زیرا او در عرصه شناسایی عکس رجال، نخبگان و افراد سرشناس و مشهور معاصر ایران تخصص و تبحر خاصی داشت و ۲۰ سال از عمر بلند و پرثمرش را به عنوان مشاور امور عکس‌شناسی به مؤسسه مطالعات معاصر ایران باری می‌رساند. اما شاخص‌ترین فعالیت‌های تحقیقی و تألیفی او، انتشار «روزشمار تاریخ معاصر» است که از نظر دقت، گستردگی، مستند بودن و مشتمل بودن بر ده‌ها عکس تاریخی از رجال و مشاهیر ایران معاصر، بسیار بارز و کم‌نظیر است.

به جز «روزشمار تاریخ معاصر» از این تاریخ‌نگار و پژوهشگر فقید حدود ۳۰ عنوان کتاب به یادگار مانده است؛ مجموعه سه جلدی «شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران» یکی از آثار ارزشمند اوست. کتاب‌های «روزشمار تاریخ ایران»، «ذکاءالملک فروغی و شهر یور ۲۰»، کتاب هزار صفحه‌ای «تخت و وزیران ایران» و مجموعه ۲ جلدی «خاندان‌های حکومتگر در ایران» از دیگر یادگارهای ماندگار زنده‌یاد عاقلی است.

کارشناسان او را آگاه‌ترین و مطلع‌ترین مورخ زنده ایرانی در عرصه شناخت رجال عصر قاجار و پهلوی می‌دانند. به گونه‌ای که زنده‌یاد باستانی پاریزی، با ستودن جایگاه این پژوهشگر تاریخ در حوزه رجال‌شناسی او را با مهدی بامداد مقایسه کرده است.

او پنجشنبه ۲۲ فروردین سال ۹۲ در سن ۸۴ سالگی به دلیل ایست قلبی در گذشت و در قطعه نام‌آوران بهشت زهرا (س) آرامید. اگرچه زنده‌یاد عاقلی نتوانست خود را به نمایشگاه کتاب سال گذشته و امسال برساند، اما آثارش در این نمایشگاه و همه نمایشگاه‌های کتاب، خوانندگان تاریخ را به گذشته‌های دور و نزدیک می‌برند.

شاید فکر کنید که رشته فلسفه هیچ نسبیتی با کودکان ندارد و آنان را به این دنیای پیچیده و غامض، راهی نیست. اما درست فکر نکرده‌اید و اتفاقاً چند سالی است که بحث فلسفه برای کودکان به موضوعی داغ و پررونق بدل شده است. امروز هم در نمایشگاه کتاب، نشست با عنوان «فلسفه و کودکان» برگزار می‌شود که به همین موضوع اختصاص دارد. این برنامه از ساعت ۱۱:۳۰ در سرای اهل قلم کودک و نوجوان آغاز می‌شود. حضارانش هم حسین شیخ‌رضایی، سعید ناجی، مهرنوش هدایتی و روح‌الله کریمی هستند.

زنده‌یاد محمدرضا جاسبی علیان مدیر انتشارات «پیام آزادی» از جمله ناشرانی بود که در راه تقویت و ترویج مفاهیم مذهبی و انقلابی بسیار کوشید. امروز از ساعت ۱۵:۱۵ تا ۱۶:۴۵ بزرگداشتی برای این ناشر فقید برگزار می‌شود. سرای اهل قلم کودک و نوجوان محل تشکیل این برنامه است.

امروز برای آنها که در فضاهای دانشجویی و دانشگاهی هستند، یک نشست در نمایشگاه کتاب تدارک دیده شده است. «استخراج مقاله علمی - پژوهشی از پایان‌نامه» عنوان این برنامه است که با سخنرانی دکتر مهدی علیپور حافظی و دکتر داریوش مطلبی شکل می‌گیرد. آنها از ساعت ۱۰ تا ۱۲:۳۰ در بخش «کتاب و رسانه» سرای اهل قلم حضور می‌یابند.

«تحلیل و واکاوی هنر انقلاب» یکی دیگر از برنامه‌هایی است که همین امروز در نمایشگاه کتاب برگزار می‌شود. دکتر حسن علی برومند، مرتضی حیدری و دکتر اصغر فهیمی فر سخنرانان این نشست هستند که از ساعت ۱۰ تا ۱۱:۱۵ در سرای اهل قلم شکل می‌گیرد.

دوستداران مثنوی معنوی، امروز دعوت‌ند به بزرگداشت استاد حسن لاهوتی که از مولوی‌شناسان صاحب‌نام است. در این برنامه از مثنوی معنوی هم که توسط وی تصحیح شده است، رونمایی خواهد شد. چهره‌های سرشناسی در بزرگداشت لاهوتی حضور دارند؛ از جمله دکتر اکبر ایرانی، دکتر نصراله پورجوادی، محمدحسین ساکت و دکتر محمدجعفر یاحقی. این بزرگداشت از ساعت ۱۳:۳۰ در سرای اهل قلم آغاز می‌شود.

امروز در سرای اهل قلم یک نشست جذاب دیگر هم تشکیل می‌شود؛ پرویز پرستویی بازیگری که برای همه ما آشناست، در رونمایی از کتابی که به وی اختصاص دارد، حاضر می‌شود. اسم این کتاب «ستاره بی‌نقاب، پرویز پرستویی» است و در رونمایی اش علیرضا عزیزی و لیلی کریمان هم حضور دارند. زمان برگزاری این برنامه از ۱۶:۳۰ تا ۱۷:۴۵ است.

حالا دیگر فاضل نظری برای آنها که دل در گرو شعر و شاعری دارند، به چهره‌ای محبوب و پرطرفدار بدل شده است. او امروز جمعه در غرفه سوره مهر حاضر می‌شود تا با علاقه‌مندان آثارش - «اقلیت»، «آنها»، «گریه‌های امپراتور» و «ضد» - گپ و گفتی صمیمانه بزند. این برنامه از ساعت ۱۶ شروع می‌شود.

کتاب‌های علمی چه قدر تصویر می‌خواهند و چه قدر متن؟ پاسخ این سوال را دکتر هدیه شریفی می‌داند. به همین دلیل، امروز جمعه به نمایشگاه کتاب می‌آید تا دانسته‌هایش را با شما در میان بگذارد. «تلفیق متعادل نشانه‌گان (تصویر، کلام، نوشته و ...) در نشر دانش» عنوان سخنرانی اوست که از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۷:۳۰ برگزار می‌شود. این نشست در شبستان مصلی تشکیل می‌شود.

اگر کتاب‌های کودک ما تصاویر خوبی داشته باشند حتی می‌توانند برای مخاطبان کشور های یگر هم جذاب به نظر برسد. نشست «تصویرگری کتاب کودک و مخاطبان داخلی و خارجی» به همین منظور برگزار می‌شود تا معلوم شود که ما در کجای این عرصه هستیم. محمدعلی کشاورز، کاظم طلایی و مهنوش مشیری سخنرانان این برنامه هستند. جلسه «تصویرگری کتاب کودک و مخاطبان داخلی و خارجی» از ساعت ۱۷ تا ۱۸:۳۰ در سرای اهل قلم کودک و نوجوان شکل می‌گیرد.

امروز در تالار خلیج فارس نمایشگاه کتاب، سوار بر لنج‌های خیال می‌شویم و می‌رویم به دورهای دور. چون بر خلاف روزهای گذشته که در این بخش سخنرانی‌ها و نشست‌های تخصصی برگزار می‌شد، امروز از ساعت ۱۱ موضوع «فرهنگ لنج‌سازی» (واژه‌ها و آداب) از سوی دکتر علی شهیدی و دکتر عارفه صابری نقد و بررسی می‌شود.

